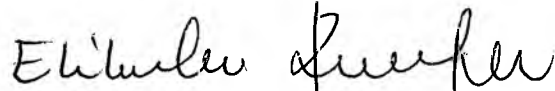

Akceptuję

Elżbieta Rafalska

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

**MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019

Warszawa, marzec 2019 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Podstawa prawna Programu.....	5
II. Diagnoza sytuacji	5
III. Cele Programu.....	6
IV. Adresaci Programu.....	7
V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu	7
VI. Finansowanie Programu oraz warunki przyznawania gminom / powiatom środków z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na realizację Programu	11
VII. Terminy i warunki realizacji Programu	13
VIII. Tryb przystąpienia do Programu	14
IX. Zadania podmiotów uczestniczących w realizacji Programu	15
X. Monitoring Programu	17

Wstęp

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019, zwany dalej „Programem”, kierowany jest do dzieci i osób niepełnosprawnych, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

Zapewnienie wsparcia w zakresie usługi opieki wytchnieniowej wpisuje się w główny cel powstałego w dniu 1 stycznia 2019 r. państwowego funduszu celowego pn. Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, zwany „Funduszem Solidarnościowym”. Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2192), zwanej dalej „ustawą o SFWON”, celem Funduszu Solidarnościowego jest m. in. wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

Program dotyczy członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad dziećmi i dorosłymi osobami niepełnosprawnymi, które mają największe potrzeby w zakresie zdrowia i pielęgnacji oraz pomocy w codziennym funkcjonowaniu, żyją w warunkach ciągłego obciążenia psychicznego i fizycznego. Muszą oni podporządkować dzienny rozkład zajęć czynnościom związanym z opieką, dlatego też borykają się one z brakiem możliwości załatwienia spraw prywatnych, niejednokrotnie pilnych. Osoby te dotykają również nagle, nieoczekiwane zdarzenia losowe, takie jak np. choroba, pobyt w szpitalu czy niespodziewany wyjazd poza miejsce zamieszkania. W takich sytuacjach stają przed problemem zapewnienia opieki osobie niepełnosprawnej, co często jest bardzo trudne do zrealizowania. Potrzebują oni również odpoczynku od codziennego wypełniania swoich obowiązków związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną. Często także dochodzi do sytuacji, w której członek rodziny lub opiekun sprawujący opiekę nad osobą niepełnosprawną nie może sprostać swoim codziennym obowiązkom ma poczucie bezsilności.

Ponadto należy podkreślić, iż osobista, stała opieka nad dzieckiem lub dorosłą osobą, których niepełnosprawność związana jest z szerokim spektrum problemów zdrowotnych i oznacza konieczność wsparcia w każdym elemencie codziennego życia. Wiele osób w takiej sytuacji życiowej rezygnuje z udziału w życiu społecznym, zawodowym, zaniedbuje własne zdrowie czy też potrzeby, wynika to z faktu, iż opiekunowie robią wszystko co w ich mocy, aby opiekować się bliską osobą w możliwie najlepszy sposób.

Opieka wytchnieniowa może odciążyć opiekunów m.in. poprzez zapewnienie im wsparcia w wykonywaniu dotychczasowych obowiązków lub zapewnienie zastępstwa, dzięki któremu opiekunowie zyskają czas dla siebie.

Wsparcie w formie świadczenia opieki wytchnieniowej powinno przede wszystkim mieć pozytywny wpływ na osoby niepełnosprawne, bowiem przebywanie z innymi osobami niewątpliwie przyczyni się do lepszego uspołecznienia osób niepełnosprawnych. Ponadto relacje z inną osobą, specjalistą oraz jej działania mogą stanowić czynnik stymulujący, przyczyniający się nie tylko do rozwijania kompetencji społecznych, ale również do podjęcia przez osobę niepełnosprawną aktywności na miarę posiadanego potencjału i zasobów.

Należy podkreślić, że formy wsparcia osób niepełnosprawnych polegające na zapewnieniu przerwy/opieki wytchnieniowej, usług asystenckich czy też mieszkalnictwa wspomaganego wypełniają postanowienia *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169) oraz wspierają aktywność w lokalnej społeczności (jak również zawodową opiekunów). Ponadto powyższe formy wsparcia są dużo bardziej opłacalne dla finansów budżetu państwa. Specjalistyczne usługi społeczne adresowane do osób niepełnosprawnych świadczone w formie wsparcia środowiskowego, w miejscu zamieszkania są nie tylko tańsze, ale również bardziej efektywne, pozwalają bowiem trafniej odpowiadać na indywidualne potrzeby. Co więcej takie rozwiązanie znacznie zwiększa dostępność tych usług, w szczególności dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz zamieszkujących obszary wiejskie.

Powyższe powody wskazują na konieczność wdrażania dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych rozwiązań, które poprawią także sytuację członków ich rodzin lub opiekunów.

I. Podstawa prawna Programu

Podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 ustawy o SFWON.

II. Diagnoza sytuacji

Organizowanie oraz świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w Polsce prowadzone jest w bardzo ograniczonym zakresie. Nieliczne samorządy oferują pomoc opiekunom osób niepełnosprawnych we własnym zakresie lub zlecają świadczenie usług opieki wytchnieniowej, np. organizacjom pozarządowym. Usługi tego typu powinny być powszechnie dostępne, a opiekun osoby niepełnosprawnej powinien mieć prawo decydować o rodzaju pomocy, z której chce skorzystać oraz o sposobie jej udzielenia. Należy podkreślić, że wsparcie opiekuna osoby niepełnosprawnej poprzez usługę opieki wytchnieniowej powinno być udzielane w czasie i w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne.

Najczęściej programy związane z opieką wytchnieniową realizowane są przez organizacje pozarządowe, np. program „Usługi przerwy regeneracyjnej dla opiekunów niepełnosprawnych osób zależnych”¹, czy działania krakowskiego Centrum Opieki Wyręczającej dla Przewlekle i Nieuleczalnie Chorych Dzieci im. Hanny Chrzanowskiej.

Usługę wytchnieniową prowadzi także gdański Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w formie wsparcia wytchnieniowego. Warunkiem otrzymania wsparcia jest m.in. dostarczenie orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności lub ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością egzystencji. W ramach usługi opiekun może na kilka godzin lub dni umieścić podopiecznego, który ukończył po 18 rok życia w ośrodku wsparcia. Dorosła osoba niepełnosprawna ma zapewnioną kompleksową opiekę od zdrowotnej, terapeutycznej po aktywizującą i egzystencjalną (wyżywienie, kontakt interpersonalny, itd.)².

---

¹ Realizowany od stycznia 2018 r. przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Poznaniu. Program został napisany przez Fundację Imago, a współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

² <http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/674206> z dn. 1.03.2019 r.

Dane liczbowe

Z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL 2018) wynika, że liczba osób w wieku 16 lat i więcej ze znacznym stopniem niepełnosprawności w trzech pierwszych kwartałach 2018 r. wynosiła 819 tys. osób ³, natomiast wg danych z systemu SI EKSMOON w okresie 1/2008 – 4/2018 liczba osób zaliczona do znacznego stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności i wieku wyniosła 1 067 590 osób ⁴.

Liczba dzieci zaliczonych do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu według Elektronicznego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności w wieku do ukończenia 16 roku życia ⁵ wynosi 220 876.

Ponadto około 40% dzieci posiada w orzeczeniu wskazanie pkt 7) tj. konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Łączna liczba dzieci w wieku do 16 roku życia posiadająca w prawomocnym orzeczeniu dwa lub trzy symbole wynosi 58 700 ⁶.

III. Cele Programu

Celem głównym Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

1) dziećmi niepełnosprawnymi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami:

a) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji

b) konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz

2) osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności

– poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usług opieki

---

³ Dane z BAEL za trzy kwartały 2018 r., dane dot. osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej według wieku i stopnia niepełnosprawności, dane pobrane w dn. 21.02.2019 r.

⁴ Dane w SI EKSMOON gromadzone od 2008-2018 r., pobrane z dnia 19 lutego br.

⁵ Każde dziecko zaliczone do osób niepełnosprawnych posiada w orzeczeniu wskazanie pkt 8) tj. konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁶ Dane z SI EKSMOON gromadzone od 2008-2018 r., raport:RAP_CN1 wersja:2.2.0.000, 2019.01.08.

wytchnieniowej.

W ramach celu głównego wyznaczone są następujące cele szczegółowe:

1. wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez świadczenie usług opieki wytchnieniowej dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością ze wskazaniem, o których mowa powyżej oraz osobami dorosłymi ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
2. wsparcie finansowe gmin/powiatów w zakresie realizacji usług opieki wytchnieniowej,
3. specjalistyczne poradnictwo tj. wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami niepełnosprawnymi,
4. nauka w zakresie pielęgnacji / rehabilitacji i dietetyki członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami niepełnosprawnymi.

IV. Adresaci Programu

Program adresowany jest do gmin i powiatów, w których istnieje potrzeba świadczenia usług opieki wytchnieniowej.

V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu

1. Program zakłada wsparcie finansowe gmin/powiatów w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego oraz w formie specjalistycznego poradnictwa (tj. psychologicznego lub terapeutycznego) oraz poprzez zapewnienie wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji / rehabilitacji i dietetyki dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

2. W pierwszej kolejności z usług opieki wytchnieniowej powinny skorzystać dzieci niepełnosprawne z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa powyżej, oraz osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, które są całkowicie niesamodzielne.

Osoby całkowicie niesamodzielne, czy też osoby nisko funkcjonujące są osobami, które wymagają wielopłaszczyznowego wsparcia, w tym wsparcia w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania aparatu ruchu, kompetencji poznawczych oraz społecznych. Stąd wynika konieczność zapewnienia opieki wytchnieniowej właśnie tej grupie opiekunów. Wskazana grupa opiekunów często poświęciła swoją pracę, zdrowie etc., aby opiekować się przez dłuższy czas osobami całkowicie niesamodzielnymi, dlatego w ramach Programu uwzględniona została w pierwszej kolejności. Liczne są także przypadki osób, które podejmując w młodym wieku opiekę nad swoim niepełnosprawnym dzieckiem, nie miały możliwości zakończyć nauki, podjąć pracy, nie mówiąc już o realizacji własnych marzeń, czy zwykłym spędzaniu czasu poza domem i dbaniu o swój komfort.

W celu oceny stanu ww. dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa powyżej oraz osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności lekarz specjalista – zgodnie z symbolem przyczyny niepełnosprawności znajdującej się na orzeczeniu, powinien uzupełnić *Kartę oceny stanu pacjenta wg zmodyfikowanej skali Barthel*⁷ (zał. nr 6 Programu). Jeśli wynik takiego badania wyniesie od 0 do 40⁸ punktów wówczas opieka wytchnieniowa w pierwszej kolejności powinna trafić właśnie do takiego pacjenta – członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad taką osobą.

3. Program będzie realizowany w trzech Modułach:

- **MODUŁ I:** świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego, skierowanego do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa powyżej oraz osób o znacznym stopniu niepełnosprawności niekorzystających z innych form usług w:

---

⁷ Skala Barthel to międzynarodowa skala, została ona opracowana w połowie XX wieku przez Dorotheę Barthel i Florence Mahoney. Na świecie skala Barthel jest stosowana od lat 60. XX wieku, w Polsce została przyjęta w grudniu 2010 roku.

⁸ W Polsce uzyskanie 40 pkt w skali Barthel lub mniejszej ich liczby powoduje zakwalifikowanie chorego do opieki długoterminowej (oz. również, że chory wymaga stałej opieki).

- a) miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
  - b) ośrodka wsparcia, domu pomocy społecznej jako zorganizowanej usługi.
- **MODUŁ II:** świadczenie usługi opieki wytchnieniowej, jako rozszerzenie usług opiekuńczych, w ramach pobytu całodobowego:
- a) w ośrodkach wsparcia, w tym w środowiskowych domach samopomocy posiadających miejsca całodobowego pobytu,
  - b) w mieszkaniach chronionych (z wyłączeniem możliwości pobytu dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością).
- **MODUŁ III:** świadczenie usług opieki wytchnieniowej poprzez zapewnienie członkom rodziny lub opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem, o których mowa powyżej, oraz osobami niepełnosprawnymi ze znacznym stopniem niepełnosprawności, możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji / rehabilitacji i dietetyki.
4. Moduł I i II może być realizowany przez gminy we współpracy z powiatami, Moduł III realizowany będzie przez powiaty.
5. W przypadku świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego w:
- a) miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, koszt jednej godziny nie powinien przekroczyć 30 zł,
  - b) ośrodka wsparcia, domu pomocy społecznej - jako zorganizowanie usługi - koszt jednej godziny nie powinien przekroczyć 20 zł.
6. W przypadku świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w formie poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego oraz nauki w zakresie pielęgnacji / rehabilitacji i dietetyki, koszt jednej godziny nie powinien przekroczyć 40 zł.
7. W przypadku świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytowej całodobowej koszt 1 dnia pobytu całodobowego nie powinien przekroczyć 180 zł.
8. W przypadku świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego w wymiarze powyżej 4 godzin dziennie lub w formie pobytu całodobowego, placówka przyjmująca dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobę niepełnosprawną ma

obowiązek zapewnić wyżywienie odpowiednie do potrzeb.

9. W roku 2019 ustala się limit 14 dni dla opieki wytchnieniowej w formie pobytu całodobowego oraz limit 240 godzin dla opieki wytchnieniowej w formach, o których mowa w module I i III, dla członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem / osobą niepełnosprawną⁹.
10. Dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością oraz osoby niepełnosprawne, o których mowa powyżej, którym przyznano pomoc w postaci usług opieki wytchnieniowej nie powinny ponosić odpłatności za usługi przyznane w ramach Programu, w wymiarze o którym mowa w pkt 9.
11. Po wykorzystaniu limitów, o których mowa w pkt 9 członek rodziny lub opiekun sprawujący bezpośrednią opiekę nad dzieckiem lub osobą niepełnosprawną, których dochód nie przekracza 350% obowiązującego od 1 października 2018 r. kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.), może nadal korzystać z ww. form usług przez okres kolejnych 240 godzin (w przypadku usług, o których mowa w Module I i III) oraz przez okres kolejnych 14 dni (w przypadku usług, o których mowa w Module II), za odpłatnością w wysokości 50 % kosztów realizacji tej usługi.
12. Gmina przyznaje usługę opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego lub w formie pobytu całodobowego na wniosek członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę, wydając decyzję administracyjną. Gmina obowiązana jest poinformować członka rodziny lub opiekuna o prawach i obowiązkach wynikających z przyznania usług opieki wytchnieniowej.
13. Powiat w ramach przyznanej usługi opieki wytchnieniowej w formie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji / rehabilitacji i dietetyki, prowadzi ewidencję przyznanych godzin.
14. W ramach Programu gmina/powiat może otrzymać wsparcie finansowe na koszty realizacji zadania świadczonego w formie usług opieki wytchnieniowej w wysokości do 80% kosztów realizacji, z zastrzeżeniem proporcjonalnego zmniejszenia wsparcia finansowego w ramach Programu, wynikającego z pkt 14. Udział środków własnych gminy/powiatu powinien wynosić nie mniej niż 20% przewidywanych kosztów realizacji

---

⁹ Limit 240 godzin w ramach Modułu I i III jest sumą wsparcia dla członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad 1 dzieckiem/osobą niepełnosprawną.

zadania. W przypadku pozyskania przez gminę / powiat środków finansowych z innych źródeł niż środki własne i przyznane wsparcie w ramach Programu, dla potrzeb określenia udziału dofinansowania w kosztach realizacji zadania, środki z innych źródeł traktowane są na równi ze środkami własnymi.

15. W przypadkach, o których mowa w pkt 11, gmina / powiat finansuje 50% pozostałych kosztów realizacji zadania świadczonego w formie usługi opieki wychnieniowej.
16. Wkładem własnym są środki finansowe, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowanych.

VI. Finansowanie Programu oraz warunki przyznawania gminom / powiatom środków z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na realizację Programu

1. Źródłem finansowania Programu edycja 2019, są środki ujęte w planie finansowym Funduszu Solidarnościowego na 2019 r. w kwocie 110 mln zł.
2. Dysponentem środków Funduszu Solidarnościowego jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, zwany dalej „Ministrem”.
3. Realizacja Programu następuje w trybie naboru wniosków.
4. Nabór wniosków dokonywany jest przez Wojewodów.
5. Wojewoda sporządza i przekazuje Ministrowi listę rekomendowanych wniosków.
6. Minister weryfikuje i zatwierdza listę rekomendowanych wniosków.
7. Wojewoda zamieszcza listę podmiotów, których wnioski zostały zatwierdzone wraz z kwotą przyznanych środków na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
8. Wójt, burmistrz, prezydent miasta / starosta może pokryć koszty obsługi Programu w wysokości faktycznie poniesionej, nie więcej niż 1% środków przekazanych na realizację tego Programu.
9. Koszty związane z obsługą Programu mogą dotyczyć wyłącznie wydatków bieżących w zakresie obsługi księgowej, prawnej, kadrowej, kosztów administracyjnych.

10. Środki na realizację Programu oraz koszty związane z obsługą Programu będą przekazywane Wojewodom przez Ministra, na podstawie umowy zawartej między Ministrem a Wojewodą, a następnie Wojewoda przekazała środki gminom / powiatom na podstawie umów w sprawie przyznania środków w ramach Programu.
11. Podmioty realizujące zadania wynikające z umów zawartych w ramach Programu, są obowiązane do posiadania wyodrębnionego rachunku bankowego dla środków z Programu, prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków, o którym mowa art. 17 ustawy o SFWON.
12. Minister może pokryć koszty związane z obsługą Programu, w tym z rozpowszechnianiem informacji o Programie w wartości faktycznie poniesionej, nie więcej niż 1% środków przeznaczonych na realizację tego Programu.
13. Koszty świadczenia usług opieki wytchnieniowej w ramach Modułów I – III mogą dotyczyć wszystkich kosztów bieżących związanych ze świadczeniem usług opieki, w szczególności:
  - a) wynagrodzenia personelu instytucji świadczącej usługi opieki wytchnieniowej,
  - b) dostaw mediów (opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków, opłaty za usługi telefoniczne i internetowe),
  - c) czynszu, najmu, opłat administracyjnych dotyczących lokalu (mi. in wywóz śmieci), w którym sprawowana jest opieka,
  - d) przygotowania i zakupu żywienia,
  - e) kosztów związanych z utrzymaniem czystości,
  - f) kosztów zakupu środków higienicznych,
  - g) kosztów szkoleń personelu w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej,
  - h) kosztów szkoleń i ubezpieczeń wolontariuszy.
14. Wydatki będą kwalifikowane, jeżeli zostaną poniesione w okresie realizacji zadania, tj. od dnia podpisania umowy do dnia 31 grudnia 2019 r.
15. Za datę ponoszenia kosztu przyjmuje się w przypadku wydatków pieniężnych w szczególności:

- a) ponoszonych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego beneficjenta, tj. datę księgowania operacji,
- b) ponoszonych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu pod warunkiem dokonania spłaty tej należności na koniec okresu rozliczeniowego danego instrumentu płatniczego,
- c) ponoszonych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności.

zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego, zasadnie, efektywnie oraz w sposób udokumentowany w kwocie brutto, tj. wraz z podatkiem VAT, z wyjątkiem przypadku, gdy podatek ten może być odliczony od podatku należnego lub zwróconego.

16. Wydatkami niekwalifikowalnymi są w szczególności:

- a) kary i grzywny,
- b) odsetki za opóźnienia w regulowaniu zobowiązań oraz odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowego regulowania wpłat należności budżetowych i innych należności, do których stosuje się przepisy ustawy Ordynacja podatkowa,
- c) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- d) podatek VAT, który można odzyskać na podstawie przepisów krajowych,
- e) zakup środków trwałych.

17. W przypadku wątpliwości, decyzję o kwalifikowalności kosztów podejmuje Wojewoda.

VII. Terminy i warunki realizacji Programu

1. Program będzie realizowany w terminie od dnia podpisania umów z właściwymi gminami / powiatami do dnia 31 grudnia 2019 r.
2. Środki będą przekazywane w trzech transzach zgodnie z zawartą umową.

3. Środki z Programu mogą być wykorzystywane na zasadzie refundacji poniesionych wydatków lub na zasadzie zaliczki tj. na sfinansowanie wydatków środkami z Programu, w sposób umożliwiający terminową realizację płatności za zrealizowaną usługę.

VIII. Tryb przystąpienia do Programu

1. Minister zastrzega sobie prawo do ustalenia wysokości środków przeznaczonych na realizację Programu.
2. Gminy / powiaty, składając do właściwego Wojewody wnioski o przystąpienie do Programu (załącznik nr 1) uwzględniają w nim w szczególności:
  - a) przewidywaną liczbę osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, dla których usługa opieki wytchnieniowej będzie świadczona przy udziale środków Funduszu Solidarnościowego przyznawanych w ramach Programu,
  - b) przewidywaną liczbę dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, dla których usługa opieki wytchnieniowej będzie świadczona przy udziale środków Funduszu Solidarnościowego przyznawanych w ramach Programu,
  - c) przewidywaną liczbę członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad ww. osobami niepełnosprawnymi z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem, o których mowa powyżej, dla których usługa opieki wytchnieniowej będzie świadczona przy udziale środków Funduszu Solidarnościowego przyznawanych w ramach Programu,
  - d) przewidywaną liczbę godzin usług opieki wytchnieniowej, na świadczenie których gmina / powiat wnioskuje o otrzymanie wsparcia finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego przyznawanych w ramach Programu,
  - e) przewidywaną kwotę wsparcia finansowego przeznaczoną na usługę opieki

wychnieniowej,

f) przewidywaną kwotę na koszty związane z obsługą Programu.

3. Wojewoda, po weryfikacji wniosków złożonych przez gminy/powiaty, sporządza listę rekomendowanych wniosków i przekazuje do Ministra.

IX. Zadania podmiotów uczestniczących w realizacji Programu

Do zadań Ministra należy:

1. Opracowanie Programu.
2. Ogłoszenie Programu oraz ogłoszenie o naborze wniosków w BIP, weryfikacja list rekomendowanych wniosków złożonych przez Wojewodów i ich zatwierdzenie.
3. Zawieranie umów z Wojewodami w sprawie przekazania środków Funduszu Solidarnościowego przyznanych w ramach Programu.
4. Przygotowanie:
  - a) wzoru wniosku na środki finansowe dla gmin/powiatów (zał. nr 1 do Programu),
  - b) wzoru wniosku na środki finansowe dla Wojewody (zał. nr 2 do Programu),
  - c) wzoru listy rekomendowanych wniosków (zał. nr 3 do Programu),
  - d) wzoru sprawozdania z realizacji Programu dla gmin/powiatów (zał. nr 4 do Programu),
  - e) wzoru sprawozdania z realizacji Programu dla Wojewody (zał. nr 5 do Programu),
5. Monitorowanie realizacji zadań wynikających z Programu.
6. Sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji Programu na podstawie sprawozdań przekazanych przez Wojewodów.
7. Minister zastrzega sobie prawo zaproponowania innej kwoty wsparcia finansowego niż wnioskowana przez Wojewodę. W takim przypadku Wojewoda zobowiązany będzie do aktualizacji wniosku na środki finansowe z Programu.
8. Akceptacja sprawozdania złożonego przez Wojewodę.

Do zadań Wojewody należy:

1. Ogłoszenie o naborze wniosków na stronie podmiotowej w BIP właściwego Wojewody.

2. Udzielanie informacji o zasadach Programu i warunkach naboru wniosków.
3. Przeprowadzenie naboru wniosków.
4. Ocena pod względem formalnym i merytorycznym złożonych przez gminy / powiaty wniosków.
5. Sporządzenie i przekazanie Ministrowi wniosku na środki finansowe wraz z listą rekomendowanych wniosków (zał. nr 2 i 3 do Programu).
6. Poinformowanie gmin / powiatów o obowiązku i terminie złożenia oświadczenia o przyjęciu lub rezygnacji ze środków przyznanych w ramach Programu.
7. Zawarcie umów z właściwymi gminami/powiatami w terminie 14 dni od zatwierdzenia przez Ministra listy rekomendowanych wniosków.
8. Przekazanie gminom / powiatom środków finansowych.
9. Analiza oraz rozliczanie środków finansowych przyznanych gminom/powiatom na realizację Programu i koszty jego obsługi.
10. Przekazanie Ministrowi właściwemu rocznego sprawozdania z realizacji Programu, według wzoru (zał. nr 5 do Programu).
11. Koordynacja, nadzór oraz kontrola zadań realizowanych przez gminę / powiat w ramach Programu.
12. Wojewoda zastrzega sobie prawo zaproponowania innej kwoty wsparcia finansowego w ramach Programu niż wnioskowana przez gminę/powiat. W takim przypadku gmina / powiat zobowiązana będzie do aktualizacji wniosku o środki finansowe z Programu.

Do zadań gmin/powiatów należy:

1. Złożenie wniosku na środki finansowe na realizację Programu, w tym koszty jego obsługi do właściwego Wojewody (zał. nr 1 do Programu).
2. Niezwłocznie po ogłoszeniu wyników naboru wniosków złożenie do Wojewody oświadczenia o przyjęciu bądź rezygnacji ze środków finansowych przyznanych w ramach Programu.
3. Koordynowanie Programu w gminie / powiecie.
4. Realizacja zadań zgodnie z podpisanymi umowami.

5. Rozliczenie z Wojewodą otrzymanych środków finansowych oraz poddanie się kontroli zgodnie z umową.
6. Przedstawienie na żądanie Wojewody wyjaśnień, informacji i dokumentów dotyczących zadań realizowanych w ramach Programu.
7. Przekazywanie właściwemu Wojewodzie rocznego sprawozdania z realizacji Programu według wzoru, stanowiącego załącznik nr 4 do Programu.
8. Prowadzenie dokumentacji potwierdzającej realizację usług opieki wychnieniowej w ramach Programu.
9. Informowanie o wsparciu finansowym ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego przyznanych w ramach Programu. Informacja na ten temat powinna się znaleźć we wszystkich materiałach, publikacjach, informacjach dla mediów, ogłoszeniach oraz wystąpieniach publicznych dotyczących realizowanego zadania.
10. Umieszczania logo Ministerstwa na wszystkich materiałach, w szczególności promocyjnych oraz informacyjnych, dotyczących realizowanego zadania w sposób zapewniający jego dobrą widoczność.
11. Rozpowszechniania w dowolnej formie, w prasie, radiu, telewizji, internecie oraz innych publikacjach, nazwy Programu, przedmiotu i celu, na który przyznano wsparcie finansowe oraz informacji o wysokości przyznanego wsparcia finansowego.

X. Monitoring Programu

1. Gmina / powiat przekazuje do Wojewody roczne sprawozdanie z realizacji Programu w terminie do 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania.
2. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu Wojewoda przekazuje do Ministra w terminie do dnia 20 lutego 2020 r.
3. Akceptacja sprawozdań złożonych przez Wojewodów następuje w terminie do dnia 31 marca 2020 r.
4. Sporządzenie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu w terminie do dnia 30 kwietnia 2020 r. należy do zadań Ministra.

Załączniki do Programu:

1. Wniosek na środki finansowe dla gmin/powiatów (zał. nr 1 do Programu),
2. Wniosek na środki finansowe dla Wojewodów (zał. nr 2 do Programu),
3. Wzór listy rekomendowanych wniosków (zał. nr 3 do Programu),
4. Sprawozdanie z realizacji Programu dla gmin/powiatów (zał. nr 4 do Programu),
5. Sprawozdanie z realizacji Programu dla Wojewodów (zał. nr 5 do Programu),
6. Karta oceny stanu pacjenta wg zmodyfikowanej skali Barthel (zał. nr 6 do Programu),
7. Wzór oświadczenia o przyjęciu środków finansowych (zał. nr 7 do Programu).